

“सुन्दर, समृद्ध नगर बनाउने अभियान, हरेक नगरबासीको मुहारमा मुस्कान”

चौदण्डीगढी नगरपालिकाको नवौँ नगर सभामा प्रस्तुत

नीति तथा कार्यक्रम - २०७८/०७९

एतिहासिक नगरी चौदण्डीगढी नगरपालिकाको गरिमामय नवौँ नगर सभाका सभाध्यक्षज्यू,

नगर सभाका सचिव एवं प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू,

यस न.पा.का १० वटै वडाका वडा अध्यक्षज्यूहरु,

विषयगत समितिका संयोजकज्यूहरु,

नगरकार्यपालिकाका सदस्यज्यूहरु,

नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

सञ्चारकर्मी तथा पत्रकारज्यूहरु,

यस नगरपालिका अन्तर्गतका विभिन्न समिति तथा उप-समितिका संयोजक तथा सदस्यज्यूहरु,

साथै यस नगरपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारी मित्रहरु तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावज्यूहरु,

कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) को विश्वव्यापी महामारीको चपेटाका बीचमा हुन गईरहेको यस चौदण्डीगढी नगरपालिकाको नवौँ नगरसभामा उपस्थित सभाध्यक्षहरु, सदस्य ज्यूहरु लगायत उपस्थित सम्पूर्णमा हार्दिक स्वागत तथा अभिवादन प्रकट गर्दै यस चौदण्डीगढी नगरपालिकाको आ.व.२०७८/०७९ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान जारी भएपछि जनताका बीचमा तीन तहको सरकारको उपस्थिति भएसँगै स्थानीय सरकारका सिकाईपूर्ण अभ्यासको पाँचौ वर्षमा आइपुग्दासम्म हामीले आफ्नो चुनौतिपूर्णको यात्रामा निकै आरोह अवरोह पार गरेका छौं । आर्थिक, सामाजिक र पूर्वाधार लगायतका विकासको प्रयास र गतिलाई अगाडि बढाइरहँदा अनपेक्षित रूपमा आइपरेको कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) को विश्व महामारीले गर्दा हामी निकै पीडित र प्रभावित भएका छौं । कोरोना र निषेधाज्ञाका कारण हामीले थालेका विकासका प्रयासहरुमा बाधा पुगेको र भएको सिमित श्रोत साधन पनि कोरोनाको रोकथाम, नियन्त्रण, र उपचारमा लगाउनु पर्यो । संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने विभिन्न प्रकारका अनुदान र आफ्नो आन्तरिक स्रोतको अधिकतम परिचालनबाट हामी कोरोनासँग लड्दै विकासका प्रयासहरुलाई पुनःसुचारु गर्ने सोचका साथ नयाँ आर्थिक वर्षका लागि परिवर्तित परिस्थिति अनुकूल केही नयाँ प्राथमिकता र कार्यक्रमसहित आगामी आ.व.को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट बनाउन गइरहेका छौं ।

हामी निर्वाचित भएर आएको चार वर्ष पूरा गरिरहँदा प्राप्त सिकाइ, अनुभव र समयको माग बमोजिम स्थानीय अर्थतन्त्रलाई गतिशील बनाउदै लोककल्याण तथा समाजवाद् उन्मुख अर्थ व्यवस्थातर्फको गतिशील यात्रालाई पूर्वाधार विकास, स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि, रोजगारी सिर्जना लगायतलाई प्राथमिकता दिई समावेशी विकाससहित अगाडि बढाउने ऐतिहासिक जिम्मेवारी हाम्रो काँधमा आएको छ ।

यस विषम र जटिल परिस्थितिका बीचमा नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिरहँदा कोरोना भाइरसका कारण ज्यान गुमाउनु भएको यस न.पा. वडा नं. ८ का वडा अध्यक्ष स्वर्गीय श्री श्याम कुमार मगर

लागयत कोरोना भाइरसका कारण स्वदेश तथा विदेशमा जीवन गुमाउनु भएका सम्पूर्ण नेपालीहरू प्रति हार्दिक श्रद्धासुमन प्रकट गर्दै विरामीहरूको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना समेत गर्दछु । यसैगरी चौदण्डीगढी नगरपालिकामा कोरोना नियन्त्रणको लागि अहोरात्र खट्नुहुने स्वास्थ्यकर्मी, जनप्रतिनिधी, सुरक्षाकर्मी, कर्मचारी, स्वयंसेवक, स्वास्थ्य स्वयंसेविका एवं आ-आफ्नो ठाउँबाट व्यक्तिगत रुपमा क्रियाशील भई आर्थिक तथा भौतिक सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरू लगायत (कोभिड-१९) कोरोना भाइरस रोकथाम र नियन्त्रणका लागि यस नगरपालिकालाई सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण व्यक्ति, सरकारी, गैर सरकारी संस्था एवम् दाताहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

मुक्ति र स्वतन्त्रताको आन्दोलन, सार्वभौमसत्ता र अखण्डताको रक्षा, सामाजिक रुपान्तरण तथा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको स्थापनाका लागि विभिन्न कालखण्डमा आफ्नो प्राण आहुति दिई सहादत प्राप्त गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।

यसैगरी यस नगरपालिकाको स्थापना कालदेखि निरन्तररुपमा समृद्ध नगर निर्माणको अभियानमा लाग्नु हुने पूर्व जनप्रतिनिधि ज्यूहरू तथा राजनितिक दल, नागरिक समाज, संचार जगत, आम जनता, कर्मचारी लगायत सम्पूर्ण अग्रज व्यक्तित्वहरूको अतुलनीय योगदानको स्मरण र उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु ।

विश्वव्यापी रुपमा फैलिएको कोभिड-१९ महामारीले नेपालमा पनि दिनानुदिन आक्रामक रुप लिइरहेको छ । यसबाट छिट्टै छुटकारा पाई हामी साविक बमोजिमका नियमित गतिविधिमा फर्कन सकौं भन्ने कामना समेत गर्दछु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

यस वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा लिइएका आधारहरू :

१. नेपालको संविधानको मौलिक हक तथा अनुसूची ८ र ९ ले निर्दिष्ट गरेका स्थानीय तहको एकल तथा साभ्ना अधिकारहरू,
२. नेपाल सरकारको विनियोजन विधयेक, २०७८ का सिद्धान्त र प्राथमिकताहरू,
३. नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को बजेट,
४. जनप्रतिनिधीका रुपमा हामीले बेलाबेलामा गरेका सार्वजनिक प्रतिवद्धताहरू,
५. १ नं. प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट,
६. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, का विभिन्न प्रावधानहरू,
७. चौदण्डीगढी नगरपालिकाको ५ वर्षे आवधिक योजना (२०७५।७६-२०७९।८०),
८. स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ (परिमार्जित)
९. सरोकारवालाहरूबाट प्राप्त राय/सुझावहरू,
१०. नेपाल सरकारको पन्ध्रौँ आवधिक योजना (२०७६/०७७-२०८०/०८१)
११. विगत वर्षहरूमा सम्पन्न भएका नगर सभाहरूबाट पारित भएका निर्णयहरू,
१२. स्थानीय राजस्व परामर्श समिति, श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति तथा विषयगत समितिहरूबाट प्राप्त राय सल्लाह र सुझावहरू,
१३. लेखापरीक्षण प्रतिवेदन लगायत विभिन्न कार्यक्रममा प्राप्त सुझावहरू,
१४. चौदण्डीगढी नगरपालिकाका मौलिक पहिचान तथा विशेषताहरू, र
१५. दीगो विकासका लक्ष्यहरू,
१६. योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा बस्ती तथा वडा तहबाट प्राप्त सुझाव तथा पृष्ठपोषण, आदि ।

मुख्य नीतिहरू :

यो नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा मूल रूपमा तपसिलमा उल्लेखित नीतिहरूको आधारमा कार्यक्रम तथा योजना अगाडि बढाइने छ :

१. आयोजना छनौट गर्दा तत्काल प्रतिफल प्राप्त हुने, रोजगारी सिर्जना तथा आयआर्जन हुने र आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न हुने योजनाहरूलाई विशेष जोड दिइने छ ।
२. आयोजनाहरू सम्पन्न गर्न सरोकारवाला सबै क्षेत्रसँग साभेदारी गरी सञ्चालन गर्ने प्रक्रियालाई अघि बढाइनेछ ।
३. आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको पहुँच पुऱ्याई कोरोनाको असर कम गरी जनजीवन सहज तुल्याई अर्थतन्त्रलाई परिचालन गरिने छ ।
४. योजना कार्यान्वयन गर्दा थप पारदर्शी, जवाफदेहीता एवं नतिजामुखी हुने गरी प्रशासनिक व्यवस्था मिलाइने छ ।
५. योजना परिचालन गर्दा दोहरिन नदिन संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीच समन्वयात्मक ढंगले सेवा प्रवाह गर्नुका साथै सरकारी तथा गैर सरकारी संघसंस्थाहरूसँग समन्वय गरी कार्यक्रम अगाडि बढाइने छ ।
६. योजना छनौट गर्दा सम्भव भएसम्म स्थानीय श्रोत र श्रममा आधारित परियोजनाहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ । श्रम परिचालन गर्दा कमजोर वर्ग लाभान्वित हुने नीति अवलम्बन गरिनेछ । विगतका नगरसभाबाट पारित नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई यथासम्भव निरन्तरता दिइनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

यस नगरपालिकाबाट विगत ४ वर्षको अवधिमा नगर विकास आवधिक योजना, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थल चौदण्डीगढीको सम्भाव्यता अध्ययन, व्यवस्थित मासु पसल संचालन, विपद व्यवस्थापन योजना, विद्यालयहरूको सुक्ष्म अध्ययन गरी वस्तुगत स्थितिको नक्सानकन, मानव स्रोतको अध्ययन, नगर सडक गुरुयोजना तथा विविध अभिमूखिकरण कार्यक्रम, कार्यालय व्यवस्थापन, योजना फरफारकमा सरलीकरण, सम्पत्ति करको व्यवस्थापन कार्य, वातावरण मैत्री कार्यालय संचालन नगरवासीमा छिटो छरितो रूपमा सेवा प्रवाह र नगरका सबै वडामा स्वास्थ्य संस्थाहरूको संचालन, यस नगर क्षेत्रको वैदेशिक रोजगारीको अवस्थाको अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार, सबै वडाहरूमा मनोसामाजिक परामर्श सेवा संचालन, टोल विकास संस्थाहरूको गठन, सडक निर्माण, विद्युत विस्तार, जिल्लाका ८ वटै पालिका, स्थानीय पूर्वाधार विकास साभेदारी कार्यक्रम र स्वीस सरकारको सहयोगमा नपाको वडा नं ६ मा ६० बेड क्षमताको सुविधा सम्पन्न कोभिड विशेष अस्पताल स्थापना र सञ्चालन, नगरपालिका र अन्तरगत ५ वटा एम्बुलेन्स संचालनमा रहेकोमा यसै आ.व.मा ३ वटा नया एम्बुलेन्स थप हुनु, वडा नं. ७ स्थित साविकको प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र बेल्टारलाई २४ घण्टे चिकीत्सकीय सेवा सहित १५ बेड क्षमताको नगर अस्पतालका रूपमा स्तर बृद्धि भई संचालन हुनु, स्वास्थ्य विमा समेतलाई लक्षित गरी अस्पताल परिसर भित्रै सुपथ मूल्य फार्मेसी संचालन हुनु, नेपाल सरकारले तोकेका ८ प्रकारका दीर्घरोगका विरामीहरूलाई स्वास्थ्य उपचार राहत कोष कार्यविधी अनुसार उपचार खर्च बापत दिइएको रकमले नागरिकहरूको जीवन रक्षामा सघाउ पुगेको, कुनै पनि प्रकारका विपदमा परी पूर्णरूपमा घरबार विहिन भएका परिवारहरूलाई पुनर्वासका लागि प्रति परिवार ३ लाख उपलब्ध गराउने लगायतका कार्यहरू मुख्य मुख्य उपलब्धी हुन भन्ने मैले विश्वास लिएको छु ।

यसै सन्दर्भमा आ.व. ०७८।०७९ को बजेट, नीति तथा कार्यक्रमको उद्देश्य एवं प्राथमिकता निम्न अनुसार भएको व्यहोरा यो सम्मानित सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

यस बजेट, नीति तथा कार्यक्रमका उद्देश्यहरु निम्न अनुसार छन् ।

१. नगर क्षेत्रभर विकासका मुख्य पूर्वाधारका रुपमा सडक, विद्युत, शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषी, पशुपालन, रोजगारी सृजना, आयआर्जन लगायतका कार्यक्रमबाट नगरवासीको गरिबी न्यूनिकरण गर्दै जिवनस्तरमा सुधार ल्याउने,
२. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने विभिन्न अनुदानहरुको उच्चतम परिचालन गर्दै नगरभित्र रहेका स्रोत साधन, राजश्वको पहिचान र परिचालन गरी नगरको आर्थिक सम्बृद्धि हासिल गर्ने,
३. विकास प्रयासमा सरोकारवाला सबैको समन्वय र सहकार्य गर्दै भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधार तयार पारी सम्मुनत, सुदृढ र दिगो अर्थतन्त्रको निर्माण गर्ने ।
४. आधारभूत शिक्षा र स्वास्थ्यलाई सुलभ बनाई सबै नागरिकको पहुँच योग्य बनाउने
५. कृषिमा आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्दै उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने ।
६. खेलकुदको विकास र प्रवर्धनको माध्यमबाट स्वस्थ जनशक्ति तयार गरी राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने खेलाडीहरुको उत्पादन गर्ने ।
७. विभिन्न प्रकारका विपद र माहामारीबाट हुने क्षतीको न्यूनिकरण गर्दै नागरिकको जीवन रक्षामा सहयोग पुर्यारउने ।

यसै गरी यस बजेट, नीति तथा कार्यक्रमका प्राथमिकताहरु निम्न अनुसार रहेका छन् ।

- स्वास्थ्य सेवा सुदृढीकरण तथा कोरोनाको रोकथाम, नियन्त्रण र उपचार,
- सडक, विद्युत लगायतका पूर्वाधार विकास,
- खानेपानी पूर्वाधार,
- शिक्षा पूर्वाधार,
- कृषि, पशुपंक्षी तथा सहकारी क्षेत्रको विकास,
- रोजगारी सृजना, सशक्तीकरण र समावेशी विकास,
- पर्यटन पूर्वाधार विकास,
- लक्षित कार्यक्रम,
- जनतासँग उपमेयर कार्यक्रम,
- खेलकुद विकास,
- प्राकृतिक प्रकोप न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन,
- कर्मचारी र जनप्रतिनिधिको क्षमता विकास तथा सेवा प्रवाह सुदृढीकरण कार्यक्रम आदि ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म यस नगरपालिकाको आ.व. ०७८।०७९ को प्रस्तावित नीति प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

क्षेत्रगत नीतिहरू :

पर्यटन सम्बन्धी नीति :

प्राकृतिक, साँस्कृतिक, ऐतिहासिक तथा धार्मिक दृष्टिकोणबाट चौदण्डीगढी नगरपालिका एक प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यको संभावना बोकेको नगरपालिका हो । पर्यटकीय स्थल र पर्यटकीय पूर्वाधार विकास गरी पर्यटन क्षेत्रलाई अर्थतन्त्रको मेरुदण्ड बनाउन सकिन्छ । पर्यटन प्रवर्धनबाट रोजगारीको बृद्धि गरी गरिबी न्यूनिकरण गर्न सक्ने सम्भावना बीच निम्नानुसारका पर्यटन नीति लिइएको छ ।

१. यस नगरपालिकालाई सुरक्षित पर्यटन गन्तव्यको रूपमा विकास गर्दै पर्यटन आगमनमा उल्लेखनीय बृद्धि गरी जनताको आयस्तर बृद्धि गर्दै लगिने छ ।
२. नगर क्षेत्रमा बसोबास गर्ने सबै जात जाति/समुदायहरूको आ-आफ्नो मौलिक संस्कृति परम्पराहरूको जगेर्ना गरी साँस्कृतिक पहिचानको संरक्षण गरिने छ ।
३. चौदण्डीगढी दरबारको संरक्षण र व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. ढुङ्गे भ्यूटावरलाई संरक्षण र थप व्यवस्थित गर्दै यसको प्रचार प्रसार गरिनेछ र टावर परिसरमा वृक्षारोपण गरी हरियाली प्रवर्धन गरिने छ ।
५. छुइला भरना र बुडबुडे भरना सम्मको पहुँच मार्ग निर्माण गरी सोको संरक्षण, प्रवर्धन र प्रचार प्रसार गर्दै दुवैको प्रकृति अनुसार दह, धारा, काठेपुल र कटेज निर्माण गरिने छ ।
६. कौवाखोच (कुवाखानी), तीन दोभाने, रानीटार र वंशिलाघाट लगायत नपाका विभिन्न स्थानमा व्यवस्थित पिकनिक स्थल निर्माण गरिनेछ ।
७. तुलुडटारदेखि गढी दरबारसम्म पैदलमार्ग सिँढी निर्माण गरिने छ ।
८. ऐतिहासिक महत्वका र स्थानीय विशेषता भल्कने सामग्री संकलन र प्रदर्शन गर्न संग्राहालय स्थापना गरिने छ ।
९. वंशिलाघाटदेखि रानीटारसम्म र्यापिड बोट मार्फत जलयातायात संचालन गरिनेछ ।
१०. अर्गानिक कृषि उत्पादन गरी पर्यटकहरूलाई आकर्षण गर्न अर्गानिक कृषि उत्पादनका लागि प्रोत्साहन गर्ने,
११. चौदण्डीगढीको पर्यटकीय विकासका लागि पर्यटन सम्बन्धी विज्ञटोली द्वारा सम्भाव्यता अध्ययन भए अनुसार योजना बनाई योजनाको प्राथमिकीकरण गरी कार्यान्वयन गर्ने ,
१२. चौदण्डीगढी दरबार परिसरबाट पाराग्लाइडिङ संचालनको परीक्षण उडान समेत गरी सकिएको हुँदा उक्त स्थानबाट पाराग्लाइडिङलाइ सञ्चालनको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
१३. नगरपालिकाको वडा नं २ को माडीबास देखी वडा नं १ को ऐतिहासिक चौदण्डीगढी दरबार सम्म केवलकार संचालनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्न पहल गरिनेछ ।
१४. बेल्टार-वसाह-कोशी टप्पु, वराह क्षेत्र चौदण्डीगढी पर्यटन सर्किटको रूपमा विकास गर्न सम्बन्धीत निकायमा पहल गरिनेछ ।
१५. थानपोखरी वडा नं. ९, वसाहाथान वडा नं. ४, बेलका तरी वडा नं. ३, भिमसेनथान देवधार वडा नं. १०, पाण्डुबास वडा नं ५ लगायतका क्षेत्रलाई धार्मिक पर्यटकिय क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।

१६. नगर क्षेत्रभिन्न बसोबास गर्ने प्रत्येक जात, जाति एवं समुदायहरूको प्राचीनकालदेखि चल्दै आएको मौलिक संस्कृति (भाषा, भेषभुषा, चाडपर्व आदि) लाई संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्दै लैजाने नीतिलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।

सार्वजनिक खर्च सम्बन्धी नीति :

सार्वजनिक खर्चलाई पारदर्शी, जवाफदेही, विश्वसनीय र पूर्व अनुमान योग्य बनाउनु आवश्यक छ । निरन्तर वृद्धि हुँदै गएको प्रशासनिक खर्चलाई निश्चित सीमाभित्र व्यवस्थित गर्दै पूँजीगत र कार्यक्रम खर्चमा वृद्धि गर्ने प्रकृतिलाई अगाडि बढाउनु आवश्यक छ । विकास आयोजनाहरूको प्राथमिकीकरण गर्नुको साथै यसबाट गरिवी निवारण, लैंगिक समानता र दिगो विकासका लक्ष्यहरू समेत पुरा गर्नु पर्ने हुन्छ । यसका लागि निम्न नीति अख्तियार गरिनेछ ।

१. भौतिक पूर्वाधार, कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा सामाजिक सुरक्षा लगायतका आवश्यकीय क्षेत्रमा लगानी केन्द्रीत गरिनेछ ।
२. नगरका गौरवका विकास आयोजनाहरूको छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
३. आर्थिक एवम् प्राविधिक विश्लेषण पश्चात कार्यान्वयनका लागि सम्भाव्य परियोजनाहरूको सूची तयार गरिनेछ ।
४. प्राथमिकताका आधारमा उच्च प्रतिफल युक्त एवम् आर्थिक सामाजिक दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण रहेका पूर्वाधारमा लगानी केन्द्रीत गरिनेछ ।
५. नगरसभाबाट स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रमहरूलाई यथा समयमा नै कार्यान्वयन गर्न अधिकतम प्रयास गरिनेछ ।
६. सार्वजनिक खर्चलाई पारदर्शी र जवाफदेही बनाउन वित्तीय अनुशासन पालना गरिनेछ ।

राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीति :

विकासका लागि विकास खर्च र साधारण खर्चको समेत आवश्यकता पुरा गर्न, वित्तीय प्रणालीलाई सवलीकरण गर्न, सार्वजनिक खर्चको बढ्दो आवश्यकतालाई पूरा गर्न आन्तरिक स्रोत परिचालन आवश्यक छ । आन्तरिक स्रोत परिचालनलाई दिगो बनाउने तर्फ राजश्व नीति केन्द्रीत गरिनेछ ।

१. करको जोखिम व्यवस्थापन गर्न कर प्रशासनको सवलीकरण गरिने छ ।
२. कर प्रणालीलाई सरलीकरण र पारदर्शिता कायम गर्न सूचना प्रविधिसँग आबद्ध गरिने छ ।
३. नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोत वृद्धि गरी आर्थिकरूपमा सवल बनाउनको लागि राजश्व परामर्श समितिबाट प्राप्त सिफारिसको आधारमा समय सापेक्षरूपमा शुल्क, सेवा शुल्क, कर तथा दस्तुरहरूको दर तथा दायरामा पुनरावलोकन गरी समय सापेक्ष बनाइनेछ । घरवहाल कर र व्यवसाय कर संकलनका लागि उद्योग वाणिज्य संघसँग समन्वय गरिने छ ।
४. करको प्रभावकारिता वृद्धि गर्न करदाता शिक्षा कार्यक्रम बडा स्तरमा संचालन गरिनेछ ।
५. आन्तरिक आय वृद्धि गर्नका लागि राजश्व सुधार कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

सहकारी सम्बन्धी नीति :

आर्थिक, सामाजिक विकास र रुपान्तरणमा सहकारी क्षेत्रको योगदान रहने कुरामा दुईमत छैन । सहकारी क्षेत्रलाई लघुवित्त कारोवारसँगै उत्पादन, बजारीकरण र सेवा प्रवाहमा संलग्न गराउन आवश्यक देखिएको छ । सहकारी क्षेत्रले नगरको विकासमा योगदान पुर्याउने कुरामा नगरपालिका विश्वस्त छ ।

सहकारी सम्बन्धी ऐन, नियममा समय सापेक्ष परिमार्जन गर्ने, उत्पादनशील क्षेत्रमा योगदान बढाउने, वित्तीय सुशासन कायम गर्ने, विपन्न वर्गलाई समेट्ने जस्ता सहकारी सम्बन्धी नीतिहरु अवलम्बन गरिनेछ ।

१. कृषि, उद्योग र सेवाको क्षेत्रमा सहकारी संघ-संस्थाको माध्यमबाट रोजगारी सृजना तथा उत्पादन बृद्धि गरिनेछ ।
२. सहकारी संघ संस्थाका पदाधिकारी र कर्मचारीहरुलाई सहकारी व्यवस्थापन तथा उद्यमशीलता र नेतृत्व विकास सम्बन्धी तालिम दिईनेछ ।
३. सहकारी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (COPOMIS) लाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
४. सहकारी संस्थाहरुको अनुगमन र नियमनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
५. सहकारी क्षेत्रका विकास र प्रवर्द्धनका लागि नगर क्षेत्रभित्रको सहकारी संस्थाहरुको नगरस्तरीय सञ्जाल निर्माण गरिनेछ ।
६. युवा स्वरोजगार कोष र नगरपालिकाको साभेदारीमा नगर क्षेत्रका सहकारी माफत मापदण्ड पुगेका इच्छुक उद्यमी व्यवसायीहरुलाई सहूलियतपूर्ण कर्जा प्रदान गरिनेछ ।
७. स्थानीयतहको नीति, कार्यक्रमतथावजेटका लागि सहकारी अभियानको सुभावहरु
८. यस नपा भित्रका विषय र उद्देश्य मिल्ने सहकारी संस्थाहरुलाई एकीकरण गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
९. रासायनिक मल तथा विऊ विजन वितरणका लागि स्थानीय सहकारी संस्थाहरुलाई प्राथमिकतामा दिइनेछ ।
१०. नगर क्षेत्रका उत्कृष्ट सहकारीहरुलाई प्रोत्साहन गर्दै लगिनेछ ।

कृषि सम्बन्धी नीति :

नगर क्षेत्रका अधिकांश बासिन्दा कृषीमा निर्भर रहेका र धेरै जसो कृषकहरु साना मझौला छन् । कृषकहरुलाई जलवायु परिवर्तन र विभिन्न प्राकृतिक प्रकोप सँग जुध्न सक्ने क्षमता विकास गर्नु जरुरी छ । वर्षेनी युवा जनशक्तिको विदेश पलायनले गर्दा कृषि क्षेत्रमा परेको नकारात्मक असरलाई सम्बोधन गर्नुका साथै अव्यवस्थित सहरीकरण, जग्गाको खण्डीकरण, घडेरीकरण र जग्गा बाभो राख्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्नु पर्ने खाँचो छ । स्थानीय बालीनालीको विकास र स्थानीय खानेकुराको उपयोग बढाउनु पर्ने देखिन्छ । कृषिक्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धनको लागि निम्न नीतिहरु लिइनेछ ।

१. ग्रामीण क्षेत्रमा कृषि वस्तु उत्पादन अभिवृद्धि गर्न कृषि जन्य वस्तुहरुको व्यावसायिक उत्पादनका लागि दिगो सिंचाई सुविधा लगायतका आवश्यक पूर्वाधारको पहुँच बढाईने छ ।
२. खेतियोग्य जग्गालाई बाभो राख्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्दै बाभो रहेका कृषि जमिनको दिगो उपयोगका लागि उपयुक्त योजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
३. खाद्य तथा अन्य कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भरता बढाउन उत्पादनका पकेट ब्लक, जोन तथा सुपरजोनको विकास गरी व्यावसायिक खेति प्रणालीलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
४. “कृषिमा महिला चौदण्डीगढी पहिला“ भन्ने मूल नाराका साथ कृषिमा महिलाहरुको अर्थपूर्ण सहभागीतालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
५. सहकारी खेतिलाई प्राथमिकता दिई मूल्य श्रृंखला पद्धति अनुसार उत्पादन देखि बजारीकरण सम्मका कार्यहरु एकीकृतरूपमा संचालन गरिनेछ ।

६. फलफूल तथा तरकारी उत्पादक कृषक तथा कृषक समूहलाई विशेष उपयोगी कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
७. विषादी न्यूनीकरण अभियान कार्यक्रम अन्तर्गत जोखिम विश्लेषण गरी प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने र सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
८. कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणाली स्थापना गरी कृषि क्षेत्रमा हुने विभिन्न विपद् तथा जोखिम सम्बन्धमा पूर्व जानकारीको व्यवस्था गरिनेछ ।
९. पशुपंक्षीजन्य उत्पादनमा नगरवासीलाई आत्मनिर्भर बनाई कुपोषण घटाउने तर्फ ध्यान केन्द्रीत गराईनेछ ।
१०. पशुपंक्षी पालनलाई परिमाणमुखि व्यावसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाईनेछ ।
११. अण्डा, मासु र दुधमा आत्मनिर्भर बनाउने तर्फका कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१२. गुणस्तर पशुआहाराको उपलब्धता बढाउन चरन विकास, डालेघाँस, भुईँघाँस उत्पादन र प्रयोगका साथै दाना, औषधि, घाँस समिश्रण मिनरल, ब्लक आदि उत्पादन र प्रयोगमा जोड दिइने छ ।
१३. मासुको गुणस्तर र स्वास्थ्यलाई कायम राख्न “बधशाला देखि भान्सासम्म स्वस्थ र स्वच्छ मासु” कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१४. पशुपंक्षी फर्महरुको पूर्वाधार विकास एवम् सुधार तथा नयाँफर्म स्थापना र संचालन गरिनेछ ।
१५. कृषि र पशुपालन क्षेत्रका उत्कृष्ट कृषकहरुलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
१६. कृषि बालीमा क्षति पुऱ्याउने जंगली जनावार नियन्त्रणको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ ।
१७. कृषि खेतिलाई आधुनिकीकरण र उत्पादन लागत कम गर्न आधुनिक कृषि औजार उपकरणको व्यवस्था तथा यान्त्रिकरणलाई प्रचार प्रसार गरिने छ ।
१८. साना सिंचाईका उपयुक्त प्रविधिहरुको प्रयोग गरी वर्षेभरी सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउने प्रकृया अगाडि बढाईने छ ।
१९. फलफूल तथा तरकारी बीउ उत्पादन पकेटलाई सुदृढिकरण गर्दै लगिनेछ र संभावित स्थानहरुमा विभिन्न बालीको विजवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्न संभाव्यता अध्ययन गरी विजवृद्धि कार्यक्रमको थालनी गरिने छ ।
२०. भौगोलिक वातावरण अनुसार प्रत्येक वडामा संभावित बालीहरुको छनौट गरी व्यवसायिक पकेट खेति गर्न प्रोत्साहित गरिने छ ।
२१. व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्रमा कृषि सडक, विद्युत, संचार, संकलन केन्द्र र हाटबजार जस्ता आवश्यक पूर्वधारहरुको क्रमिक रुपमा विकास गरिने छ ।
२२. आँप, लिची, कागती, भटमास र मौरीपालनलाई व्यवसायिक र नगदे बालीको रुपमा खेति गर्न प्राथमिकतामा राखि निर्यातमुखि बाली लगाउन कृषकहरुलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
२३. कृषक समूह दर्ता प्रकृयालाई व्यवस्थित र सरल बनाइने छ ।
२४. लोपोन्मुख पशुपंक्षीहरुको पहिचान, संरक्षण, संवर्द्धन र विकास गर्दै लगिने छ ।
२५. प्रत्येक वडामा सम्भाव्यता र रुचिको आधारमा पशुपंक्षीको पकेट क्षेत्रको विस्तार गरिने छ ।
२६. पशुजन्य पदार्थको उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि ल्याई यसको सन्तुलित सेवनबाट कुपोषणको समस्या हटाउँदै लगिने छ ।
२७. युवा जनशक्तिलाई प्रविधि, सीप र पूँजी उपलब्ध गराई पशुपालन क्षेत्रमा आकर्षित गर्दै सम्मानित पेशा बनाइने छ ।
२८. निर्वाहमुखि पशुपालनलाई व्यवसायिक पशुपालनमा रुपान्तरण गरिने छ ।

२९. चौदण्डीगढी नगरपालिकाको १० वटै वडामा दुध संकलन केन्द्रको स्थापना गर्नको लागि अध्ययन गरिने छ ।
३०. कृषकहरूले उत्पादन गरेको पशु र पशु जन्य पदार्थ विक्रीवितरण गर्नको लागि पशु संकलन केन्द्र, दुध संकलन केन्द्र र हाटबजार जस्ता आवश्यक पूर्वाधारहरूको क्रमिक रूपमा विकास गरिने छ ।
३१. स्थानीय पशुपंक्षीको उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्न उन्नत नशलका पशुपंक्षीको वितरण गरिने छ ।
३२. कृषि र पशु बिमा सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिदै लगिने छ ।
३३. यस नगरमा रहेका वडाहरू भित्रका विपेश खेती योग्य जमिनको पहिचान गरी साना सिंचाइ प्रविधि समेतबाट बाह्रै महिना सिंचाइको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
३४. यस नगरपालिकाको पहाडी क्षेत्रमा रहेका वडा नं. १ र ८ मा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अर्न्तगत अदुवा वेसार जोन घोषण गरिएको हुदाँ सो वडाहरूमा सोही अनुसार प्राथमिकताका साथ विकास गर्दै लगिनेछ ।
३५. व्यवसायिक पशु पालनका लागि पशुपालक कृषक समूह तथा व्यवसायिहरूलाई उन्नत जातका बाखा तथा बंगुर वितरणलाई थप प्रभावकारी सहित निरन्तरता दिइनेछ ।
३६. कृषि तथा पशु पालन व्यवसायिलाई उन्नत, आधुनिक तथा व्यवसायिक बनाउनका लागि प्रविधी हस्तानान्तरण तथा विउ विजन वितरणलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

सिंचाई सम्बन्धी नीति :

सीमित क्षेत्र र बढ्दो जनसंख्याको कारण कृषि उत्पादनत्व बढाउन सिंचाईको राम्रो व्यवस्था हुनु अपरिहार्य भएकोले सिंचाई पूर्वाधारको विकासको साथै सम्पन्न सिंचाई प्रणालीको व्यवस्थापन सुदृढ एवम् प्रभावकारी बनाउन जरुरी छ । कृषि योग्य भूमिमा उपयुक्त प्रविधिको छनौट गरी वर्षे भरी भरपर्दो सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउने खालको सिंचाई प्रणाली अपनाउनु पनि उत्तिकै आवश्यक छ । यसको लागि निम्न नीतिहरू लिइनेछ ।

१. बाह्रै महिना सिंचाई सेवा उपलब्ध गराउनका लागि सतह सिंचाईका बहुउद्देश्य आयोजनाहरूलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
२. निर्माण सम्पन्न भईसकेका सिंचाई प्रणालीहरूको मर्मत सुधार एवम् दिगो व्यवस्थापनका लागि उपभोक्ताहरूको सहभागिता सुनिश्चित गरिने छ ।
३. आकाशे पानी संकलन, भण्डारण तथा प्रभावकारी उपयोगका विधि विस्तार गर्दै सिमान्त कृषि भूमि एवं पानीको न्यून स्रोत भएका क्षेत्रमा थोपा सिंचाई प्रविधि उपयोग गरिने छ ।
४. पानीको स्रोत नभएका स्थानमा आकाशे पानी संकलन लगायत खुल्ला र प्लाष्टीक पोखरी व्यवस्थापन गरिने छ ।

खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी नीति :

खानेपानी तथा सरसफाई सेवा आधारभूत मानव अधिकारकोरूपमा स्थापित छ । खानेपानीको पहुँचलाई नेपालको संविधानले मौलिक हककोरूपमा राखेको छ । खानेपानी विस्तार, गुणस्तर बृद्धि, खानेपानी प्रणालीको निर्माण तथा सुदृढीकरण एवं सतह स्रोतबाट पानीको आपूर्ति नपुग हुने ठाउँमा वर्षातको पानी संकलन गर्ने पद्धति विकास गर्नु पर्ने देखिन्छ । खानेपानीको स्रोत संरक्षण र वातावरणीय सफाई उत्तिकै महत्वपूर्ण छन् ।

तर पनि खानेपानी तथा सरसफाईका क्षेत्रमा सरोकारवाला बीच प्रभावकारी समन्वय हुन नसक्नु हाम्रो यथार्थ चुनौती रहेको छ । खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्र व्यवस्थापनका लागि निम्न नीतिहरु लिइनेछ ।

१. प्रदुषकले तिर्नु पर्दछ भन्ने सिद्धान्त लागु गर्न आवश्यक संयन्त्रको विकास एवं कार्यान्वयन गरिने छ ।
२. राजमार्ग आसपास र सार्वजनिक स्थलहरुमा शौचालय निर्माण गर्ने कार्य अगाडि बढाईने छ ।
३. प्राङ्गरिक मल उत्पादनका माध्यमबाट नगरपालिकामा उब्जिएका फोहोरलाई मोहोरमा रुपामान्तर गरी व्यवस्थित गरिने छ । “आफ्नो ठाउँ आफै सफा गरौं” अभियानका लागि सम्बन्धित पक्षसँग सहकार्य गरिने छ ।
४. प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाबाट संकलन भएका फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापन गर्न प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा Incinerator राख्न लगाइ खाल्डोको व्यवस्थाबाटसमेत फोहोर व्यवस्थापन गरिनेछ ।
५. फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि Landfill site को व्यवस्था गरिनेछ ।
६. नगरका सम्पूर्ण क्षेत्रमा क्रमशः स्वच्छ खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउदै लगिने छ ।
७. हाल भइरहेको फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यलाई थप व्यवस्थित गरी प्रभावकारीरूपमा निरन्तरता दिईनेछ ।

वन तथा वातावरण सम्बन्धी नीति :

दिगो विकासमा वन क्षेत्रको महत्वपूर्ण योगदान रही आएको छ । स्थानीय समुदायको आधारभूत आवश्यकता जस्तै काठ, दाउरा, घाँसपात, गैर काठ, वन पैदावरको आपूर्तिका साथै कृषि, पशुपालन, पर्यटन र सिंचाईमा समेत वन क्षेत्रको उल्लेखिय भूमिका रहेको छ । वनले वातारणीय संतुलन ल्याउनुका साथै भू-संरक्षणमा अतिनै महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको हुन्छ । यस सन्दर्भमा निम्न नीतिहरु लिइनेछ ।

१. सबै खाले वनहरुमा आन्तरिक पर्यटन प्रवर्धन गर्ने उद्देश्यका साथ जैविक विविधता, सीमसार, पानीको मुहान, कुँवा, इनार संरक्षणमा प्राथमिकता दिईने छ ।
२. एक वडा एक उद्यान कार्यक्रम लागु गर्दै लगिने छ ।
३. नगरपालिका र साभेदार निकायहरुसँगको समन्वय र सहकार्यमा जलवायु परिवर्तन उत्थानशिल कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४. नगर क्षेत्रका सार्वजनिक खाली भाग, नाङ्गा डाँडा पाखा तथा सडकका दायाँबायाँक्षेत्रमा स्थानीय समुदाय, सम्बन्धीत वडा र सामुदायिक वनहरुको सहभागीतामा वृक्षारोपण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
५. नगरपालिका भित्र वातावरण संरक्षण र संतुलनको लागि न्यूनतम एक घर दुई फलफूलको विरुवा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६. समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनको विकास र विस्तार गर्दै व्यवसायिकरण हुन सक्ने जडीबुटी एवं गैरकाष्ठ वन पैदावार खेतीको प्रविधि विकास गरिनेछ ।
७. जल जन्य विपदबाट क्षती न्युनिकरण गर्नका लागि तट बन्ध तथा नदि नियन्त्रणका कार्यहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
८. जलाधार क्षेत्र तथा भूमिको संरक्षणबाट भूमिको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न जन सहभागितामूलक रुपमा जलाधार क्षेत्रको एकीकृत संरक्षण र व्यवस्थापन गरिने छ ।
९. एक गाउँ एक पोखरी निर्माण एवं प्राकृतिक पोखरीहरुको संरक्षण, सम्बर्द्धनलाई अभियानको रुपमा संचालन गरिने छ ।
१०. जनस्तरमा वातावरणीय चेतना र सावधानी जगाउने कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

११. नगरक्षेत्रमा धुलो र प्रदुषण हुन नदिन आफ्नै ट्याङ्करबाट सडकमा पानी छिट्टेने कामलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२. प्लाष्टिक प्रयोगलाई नियमन, न्यूनीकरण, पुनःप्रयोग तथा पुनःप्रशोधन गर्ने नीति लिइनेछ ।
१३. नयाँ घर निर्माणका लागि नक्सा बनाउँदा कम्तिमा दुईवटा फलफुल वा उपयुक्त विरुवा रोप्नु पर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

शिक्षा सम्बन्धी नीति :

नेपालको संविधानले शिक्षा सम्बन्धी हकलाई मौलिक हककारूपमा प्रत्याभूत गरेको छ । यसै गरी राज्यका निर्देशक सिद्धान्तमा शिक्षालाई नागरिकको आधारभूत आवश्यकताको रूपमा राखेको छ । नागरिकलाई शिक्षाको अवसर उपलब्ध गराउनु राज्यको दायित्व रही आएको छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐनमा आधारभूत शिक्षा क्षेत्रको विकासमा नगरपालिकाको अहम् भूमिका रहने गरी शिक्षा सम्बन्धी काम, कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था गरिएको छ । यस सन्दर्भमा नगरपालिकाले निम्न नीतिहरू लिइनेछ ।

१. विद्यालय तहको सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउन र जवाफदेहीता सुनिश्चित गर्न विद्यालयहरूको कार्यसम्पादन परीक्षण गरिने र कार्यसम्पादनमा आधारित लगानीको प्रावधान लागु गरिने छ ।
२. विद्यालयको व्यवस्थापन सुधार तथा शैक्षिक उपलब्धी अभिवृद्धिका लागि प्रधानाध्यापक सँग कार्यसम्पादन करारको नीति लागु गरिने छ ।
३. शिक्षकहरूको कार्यसम्पादनलाई विद्यार्थीहरूले हासिल गरेको नतिजासँग आवद्ध गरी पुरस्कार तथा दण्डको व्यवस्था मिलाइने छ ।
४. विभिन्न प्रकोपबाट ध्वस्त भएका, अति जीर्ण अवस्थामा रहेका र विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा भवन अभाव भएका विद्यालयहरूको छनौट गरी त्यस्ता स्थानहरूमा भूकम्प प्रतिरोधि आधुनिक भवन निर्माण गर्न प्राथमिकता दिइने छ ।
५. सबै नगरबासीलाई साक्षर बनाउन साक्षरता कार्यक्रमलाई वडास्तरबाट नै संचालन गरिनेछ ।
६. समग्र शैक्षिक उपलब्धिका सूचकहरूको आधारमा नगर भित्रको एक विद्यालयलाई वार्षिकरूपमा उत्कृष्ट विद्यालय घोषणा गरी उचित पुरस्कार प्रदान गरिने छ ।
७. प्रारम्भिक बालशिक्षामा पहुँच विस्तार गरिने छ ।
८. पहुँचका साथै गुणस्तरीय माध्यमिक शिक्षा सुनिश्चित गरिने छ ।
९. सामुदायिक विद्यालयको पूर्वाधार विकास, गुणस्तर सुधारका कार्यक्रम सहित वैकल्पिक विधिबाट समेत कक्षा सञ्चालनका लागि पहल गरिनेछ ।
१०. आधारभूत तहमा स्थानीय पाठ्यक्रम स्थानीय भाषा प्रयोग हुने गरी लागु गरिनेछ ।
११. औपचारिक शिक्षाको पुरकको रूपमा वैकल्पिक शिक्षाका अवसरहरू विस्तार गरिने छ ।
१२. विद्यार्थीहरूलाई नागरिक कर्तव्य वहन गर्नका लागि तयार गरिने छ ।
१३. शैक्षिक गुणस्तर सुधारका लागि शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप र परीक्षा प्रणालीलाई सुधार गर्दै लगिनेछ ।
१४. मागको आधारमा स्रोतको व्यवस्थापन गर्नुका साथै नगरपालिका क्षेत्रभित्रका विद्यालयमा दरबन्दी मिलान, विद्यालय समायोजन, तह तथा कक्षा थप्ने, कक्षा घटाउने, विद्यालय गाभ्ने, विषयगत, कक्षागत र न्यूनतम विद्यार्थी शिक्षक अनुपात कायम गर्ने सम्बन्धी आवश्यक कार्यक्रमहरू तयार गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।

१५. शिक्षक विद्यार्थी/विषयका आधारमा तगर क्षेत्रभित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा शिक्षक दरबन्दी मिलानको कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।
१६. सम्पूर्ण बालबालिकालाई “विद्यालय ल्याउ, टिकाउ र सिकाउ” अभियान वडा तहबाट नै संचालन गरिने छ ।
१७. नगरका सबै विद्यालय अपाङ्ग र बालमैत्री तथा वातावरण मैत्री बनाउन सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापक मार्फत अभियान चलाइने छ ।
१८. नगरका प्रत्येक वडामा विद्यालय बाहिर रहेका विद्यालय उमेरका बालबालिकाहरूको तथ्याङ्क एकित गरी विद्यालय बाहिर रहेको बालबालिकालाई विद्यालय शिक्षामा पहुँचको सुनिश्चित गरिने छ ।
१९. नगरपालिका स्तरमा दीर्घकालीन, मध्यकालीन र तत्कालीन शैक्षिक सुधारका अभियान संचालन गरिनेछ ।
२०. विभिन्न विधाको उत्कृष्टतामा विशेष पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।
२१. कोरोना माहामारीले गर्दा शिक्षण सिकाइ क्रियालयमा परेको प्रतिकूल असरलाई न्यूनीकरण गर्न शिक्षण सिकाइका वैकल्पिक उपायहरू अवलम्बन गरिनेछ ।

स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धी नीति :

संविधानले प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निशुल्क प्राप्त गर्ने एवं स्वास्थ्य सेवामा समान पहुँच प्राप्त हुने विषयलाई मौलिक हकको रूपमा प्रत्याभूत गरेको छ । स्वास्थ्यमा सबै नगरवासीको पहुँच पुर्याउनु आजको चुनौती रहेको छ । गुणस्तरीय स्वास्थ्यको पहुँचमा नगरपालिकाको मुख्य दायित्व रहेको सन्दर्भमा निम्न नीतिहरू लिइनेछ ।

१. स्वास्थ्य तथा पोषण बारे व्यापक जनचेतना बृद्धि गरी बहु क्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारीता सहित निरन्तरता दिइनेछ ।
२. जनस्वास्थ्य तथा विभिन्न प्रकारका सर्ने तथा नसर्ने रोगहरूको बारेमा संचालित प्रवर्द्धनात्मक, निरोधात्मक र उपचारात्मक कार्यक्रम निरन्तरता दिइनेछ ।
३. “संवेदनशिल प्रजनन स्वास्थ्य सेवा समुन्नत नगर विकासमा टेवा” भन्ने मुल नाराका साथ प्रजनन स्वास्थ्य, सुरक्षित मातृत्व एवम्, बालबालिका तथा शिशु, किशोर किशोरी स्वास्थ्यको बारेमा जनचेतना अभिवृद्धिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. नगरवासीमा आधारभूत स्तरको सरसफाई तथा शौचालयको सुविधा विस्तार गरिने छ ।
५. वडाका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा २४ घण्टे बर्थिङ्ग सेन्टर सञ्चालनमा आवश्यक पर्ने सबै पूर्वाधारहरू तयार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६. वडा तथा समुदायस्तरमा रहेका महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविकाहरूका लागि क्षमता अभिवृद्धिका साथै उपचार खर्च र प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. सुर्तिजन्य एवं मदिराजन्य उत्पादन र विक्री वितरणलाई नियमन गरिने छ ।
८. स्वस्थ्य शरीर, सकारात्मक सोच र व्यक्तित्व विकास गर्नका लागि ध्यान र योग जस्ता कार्यक्रममा जोड दिईने छ ।
९. प्रत्येक वडामा रहेका स्वास्थ्य चौकीहरूको स्तरबृद्धि गर्नुका साथै साधनस्रोत सम्पन्न बनाउदै गुणस्तरीय र सर्वसुलभ सेवा उपलब्ध गराइने छ ।
१०. यस नगरपालिका लाई पूर्णखोप नगरपालिकाको रूपमा निरन्तरता कायम गरिने छ ।
११. क्षयरोग लगायत अन्य सरुवा रोग नियन्त्रण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

१२. लक्ष्य अनुसारको उच्च प्रगति हासिल गर्ने स्वास्थ्य संस्थालाई वार्षिकरूपमा पुरस्कृत गरिने छ ।
१३. नेपाल सरकारले तोकेका विभिन्न ८ प्रकारका दीर्घरोगका विपन्न रोगीहरूको उपचारको लागि उपलब्ध गराउँदै आएको आर्थिक सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४. COVID 19 जस्ता घातक सरुवा रोगहरूको रोकथाम नियन्त्रण र उपचारको लागि संचालनमा ल्याइएको उदयपुर कोभिड १९ अस्पताललाई थप सुविधा सम्पन्न बनाइदै लगिनेछ ।
१५. कोरोना माहामारीको रोकथाम र नियन्त्रणका लागि कोरोना परीक्षणको दायारालाई आवश्यकता अनुसार समुदायस्तरमा पुऱ्याइनेछ ।
१६. बालबालिकाको पोषण सुधारका लागि तौल अनुगमन र पौष्टिक आहार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१७. किशोर किशोरीको पोषण सुधारका लागि स्वास्थ्य शिक्षा परामर्श सहित विद्यालय गएका विद्यालय भन्दा बाहिर रहेका सबै किशोरीहरूलाई आइरन चक्की वितरणलाई अभै प्रभावकारी ढङ्गबाट अधि बढाइनेछ ।
१८. यस नगरपालिकाको प्रमुख स्वास्थ्य संस्थाको रूपमा रहेको नगर अस्पताल बेल्टारको भौतिक पूर्वाधार र जनशक्तिको उचित व्यवस्थापन गर्दै नागरिकहरूलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिनेछ, साथै स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई अभै प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्दै विपन्न नागरिकहरूको निशुल्क स्वास्थ्य विमा गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
१९. उदयपुर विकास बोर्डका निर्णयानुसार जिल्लाका सबै पालिका, स्थानीय पूर्वाधार विकास साभेदारी कार्यक्रम र स्वीस सरकारको सहयोगमा यस नपाको वडा नं. ६ मा निर्मित कोभिड विशेष अस्पताललाई १ नं. प्रदेश स्तरीय सरुवा रोग विशेष अस्पताल वा ट्रमा सेन्टरको रूपमा संचालन गर्न १ नं. प्रदेश सरकार, नेपाल सरकार र अन्य सहयोगी निकायाहरूसँग समन्वय र पहल गरिनेछ ।
२०. कोभिड-१९बाट पर्नसक्ने नकारात्मक असरहरूको आंकलन गर्न स्वास्थ्य स्थिति, बेरोजगारी, स्वास्थ्य संस्थाहरूको भौतिक अवस्था, स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत जनशक्ति तथा जनसमुदायको बसोबासको स्थिति आदिका आधारमा सङ्कमण जोखिमको आंकलन गरी सोको व्यवस्थापन गरिने छ ।
२१. कोरोना तथा अन्य सरुवा रोग संक्रमण हुनबाट बच्ने बचाउने, नियन्त्रणका लागि आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने, कोरोना संक्रमणको परीक्षण गर्ने, संक्रमित व्यक्तिहरूको व्यवस्थापन गर्ने, संक्रमण नियन्त्रणमा खटिने जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुका साथै यसको लागि आवश्यक पर्ने भौतिक पूर्वाधार, आर्थिक व्यवस्थापन र जनपरिचालन गर्ने कार्य नै चौदण्डीगढी नगरपालिकाको यस वर्षको मुख्य कार्यभार रहेकाले कोरोना नियन्त्रणको लागि १ नं. प्रदेश सरकार, संघीय सरकार र अन्य निकायहरूसँग समेत समन्वय गरी कोरोना रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचारका कार्य अगाडि बढाइनेछ ।

महिला तथा बालबालिका सम्बन्धी नीति :

महिलाहरूको आर्थिक, सामाजिक विकास र सशक्तिकरणका लागि संविधानमा महिलाको हक प्रत्याभूत गरिएको छ । आर्थिक, सामाजिक जीवनमा महिलालाई पुरुष कै हाराहारीमा ल्याउनु, लैंगिक हिंसा तथा घरेलु हिंसा घटाउनु, ग्रामीण महिलाको आर्थिक स्थितिमा सुधार ल्याउनु मुख्य नीति हुन पर्दछ । बालबालिकाका लागि संविधान र कानूनमा व्यवस्था भएका हकको कार्यान्वयन र बालबालिकाको सर्वाङ्गण विकास तर्फ निम्न नीतिहरू लिइनेछ ।

१. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२. बालबालिका र किशोर किशोरीको समग्र अधिकारको संरक्षण र प्रवर्धन गरिने छ ।

३. महिला, बालबालिका र किशोर किशोरीको शारीरिक, मानसिक र बौद्धिक विकासमा जोड दिईने छ ।
४. बालबालिका र किशोर किशोरीमा हुने सबै प्रकारका हिंसा अन्त्यका लागि निरोधात्मक, उपचारत्मक र प्रवर्धनात्मक उपाय अबलम्बन गरिने छ ।
५. सबै प्रकारका बालश्रम न्यूनिकरण तथा निषेध गर्दै लगिने छ ।
६. समाजमा विद्यमान कुरुतीको रूपमा रहेको अन्धविश्वास र सामाजिक सद्भावमा विचलन ल्याउने सबै प्रकार व्यवहारहरूलाई निरुत्साहित गरिने छ । समाजमा रहेको छुवाछुत र भेदभावलाई पूर्णरूपमा निर्मूल गरिने छ ।
७. हिंसा प्रभावितहरूको पुनर्स्थापना, सहयोग, सुरक्षावास र मनोविमर्श सेवा संचालन गरिनेछ ।
८. हरेक घर सुरक्षित घर अभियान संचालन गरिनेछ ।
९. समुह नै साथीको वृत्त र व्यक्तिको पहिचान हो भन्ने सन्देशका साथ वडा स्तरमा महिला समूह तथा समिति गठन तथा छरिएर रहेका कोषलाई एकीकृत गरी व्यवस्थित गर्न महिला सहकारी दर्ता गरिने छ ।
१०. विपन्न एकल महिलाहरूलाई पेशागत व्यवसायिकता तर्फ उन्मुख गराउन आवश्यक व्यवसायिक सीप विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छन् ।
११. परम्परागत सामाजिक कुरिति विरुद्ध अभियान संचालन गरिने छ । बालविवाह, मानव बेचबिखन, घरेलु हिंसा, शारीरिक, मानसिक तथा यौन हिंसा विरुद्धका कार्यक्रम सरोकारवालाहरू सँगको सहकार्यमा संचालन गरिने छन् ।
१२. सामुदायिक मनोविमर्श सेवा केन्द्रको अति आवश्यक भएकोले सामुदायिक मनोसामाजिक कार्यकर्ता नगरका सबै वडाहरूमा क्रमशः व्यवस्था गरिने कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
१३. महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, दलित लगायतका लक्षित वर्गलाई क्षमता विकास सशक्तीकरण तथा सचेतनामुलक र कार्यक्रम तथा आयआर्जन मुलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
१४. सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम(सामी) र नेपाल मानसिक स्वास्थ्य तथा परामर्श केन्द्र CMC नेपाल द्वारा सञ्चालित कार्यक्रमहरूलाई नगरपालिकाको समेत साभेदारीमा निरन्तरता दिइनेछ ।
१५. योजना तर्जुमा र कार्यन्वयनमा महिलाको सहभागिता र लाभ सुनिश्चित गर्नका लागि लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट (GRB) को अवधारणा अनुसार नीति, कार्यक्रम, बजेट, योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा महिलाहरूको क्षमता विकास हुने, सहभागिता बढ्ने रोजगारी अझ बृद्धी हुने र महिलाहरूको परम्परागत कार्यबोझमा कमी ल्याउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

जनतासँग उपमेयर कार्यक्रम सम्बन्धी नीति :

आम जनतालाई स्थानीय सरकारको अनुभूति र अपनत्व दिलाउन तथा स्थानीय सरकारलाई जनताको सुख दुःखको सहयात्री बनाउनका लागि नगरपालिकाबाट संचालित जनतासँग उपमेयर कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ । जनतासँग उपमेयर कार्यक्रमका लागि निम्न नीतिहरू लिइनेछ ।

१. अति विपन्न नागरिकहरूलाई आपतकालिन सहयोग र महिलाहरूलाई गर्भवस्था देखि भिडियो एक्सरे तथा अन्य जाँचहरू निशुल्क रूपमा उपलब्ध गराइनेछ ।
२. सुत्केरी महिलाहरूका लागि सुत्केरी कोसेली कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३. SEE सपोर्ट कार्यक्रम, मृत्युसंस्कार खर्च सहयोग, विपद विशेष राहत कोष जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. सुनौलो हजार दिनका आमाहरुलाई पूर्णपोषणको लागि वितरण गरिने पोषण प्याकेजलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५. शुन्य घर प्रसुती (Zero Home Delivery) लाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी नीति :

सामाजिक सुरक्षा गरिबी न्यूनिकरण र मानव सुरक्षाको महत्वपूर्ण साधन हो । नेपालको संविधानले सामाजिक सुरक्षाको हकलाई मौलिक हकको रूपमा स्थापित गरेको छ । समावेशी विकास गर्न र दिगो विकास लक्ष्यका प्रमुख नतिजाहरुको प्राप्तिमा बल पुर्याउनु सामाजिक सुरक्षाले महत्वपूर्ण योगदान पुर्याउने अपेक्षाका साथ निम्न नीतिहरु लिइनेछ ।

१. सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत लक्षित समूहका व्यक्तिहरुको मूल अभिलेखलाई MIS प्रणालीबाट अद्यावधिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. नगरक्षेत्रभित्र ज्येष्ठ नागरिक हेरचाह केन्द्र, अनाथालय साथै सुरक्षित महिला आवासगृहको लागि विशेष कार्यक्रम ल्याई व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३. ज्येष्ठ नागरिकहरुलाई सम्मान अभिवृद्धि गर्न समुदाय स्तरसम्म सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको लागि उद्यमशीलता तथा स्वरोजगारका अवसर प्राप्त हुने वातावरण सृजना गरिने छ ।
५. सार्वजनिक भौतिक संरचना तथा संचार सेवालाई अपाङ्गमैत्री बनाईने छ ।
६. विशेष जोखिममा रहेका ज्येष्ठ नागरिकलाई लक्षित गरी कार्यक्रम संचालन गरिने र ज्येष्ठ नागरिकलाई सम्मान गर्ने कार्यक्रम ल्याईने छ ।
७. राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जिकरण व्यवस्थापन अन्तर्गत सञ्चालित व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सुदृढीकरण आयोजना कार्यक्रमलाई नगरपालिकाको साभेदारीमा निरन्तरता दिइनेछ ।
८. सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई बैंक मार्फत वितरण गरिनेछ र भत्ता प्राप्त गर्ने पूर्ण अशक्त तथा बैंकसम्म आवागमन गर्न असमर्थ ज्येष्ठ नागरिकहरुलाई सम्बन्धीत वडा र बैंकको सहकार्यमा घर घरमै सामाजिक सुरक्षा भत्ता उपलब्ध गराईनेछ ।

युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति :

राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र साँकृतिक रुपान्तरणमा युवा वर्गको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको हुन्छ । साहस, सृजनशीलता, सिक्ने क्षमता एवम् उच्च आत्म विश्वासका कारण यो वर्गलाई राष्ट्र निर्माणको प्रमुख स्रोत मानिएको छ । त्यसै गरी स्वास्थ्य तथा अनुशासित नागरिक र समाजको सृजना गर्न खेलकुद लाई प्रमुख आधारको रूपमा लिईन्छ । यसै सन्दर्भमा “स्वास्थ्यको लागि खेलकुद” भन्ने अभियानका साथ खेलकुद सँग सम्बन्धित पूर्वाधार निर्माण, प्रशिक्षण, प्रतियोगिता र प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्ने तर्फ खेलकुद निम्न नीतिहरु लिइनेछ ।

१. युवामा नैतिक चारित्रिक गुण एवं अनुशासनको विकास गरी राज्य र समाज प्रति दायित्व बोध गराउने तथा श्रम प्रति सम्मान गर्ने संस्कार विकास गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।

२. नगरस्तरीय खेलकूद समितिसँगको समन्वयमा विविध खेलकूद क्रियाकलापहरु संचालन गरिनेछ ।
३. “स्वस्थ नागरिक स्वस्थ नगरपालिका” नीति अवलम्बन गरिनेछ । नगरका सबै नगरवासीहरुको स्वस्थकर जीवन यापन गर्ने प्रणालीमा सुधार गरिनेछ । स्वस्थ लाई खेलकुद सँग जोडिने छ ।
४. प्रत्येक वडामा सम्भाव्यताको अध्ययन गरी खेलमैदान, युवा क्लब तथा विचरण पार्क क्रमिकरूपमा निर्माण गरिने छ ।
५. फुटबल खेलको विकासमा विशेष जोड दिई महिला होस्टलको व्यवस्थापन गरी अगाडि बढिनेछ ।
६. विद्यालय तथा वडास्तरको खेलकुदको विकास र प्रवर्द्धनका लागि खेलकुद प्रशिक्षण तथा खेलकुद प्रतियोगिता संचालन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. नगरभित्र संचालन हुने विभिन्न खेलकुद कार्यक्रमहरुलाई र आन्तरिक तथा बाह्य प्रतियोगिताहरुमा सहभागी हुने कार्यलाई निरन्तर सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।

स्थानीय पूर्वाधार सम्बन्धी नीति :

व्यवस्थित योजना तर्जुमा गरी आवश्यक स्थानीय यातायात, खानेपानी तथा सिंचाई, नदी नियन्त्रण लघु जलविद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा, विपद् व्यवस्थापन, फोहोरमैला व्यवस्थापन जस्ता स्थानीय पूर्वाधारहरुको निर्माण गर्नुका साथै नगरपालिका केन्द्रबाट वडा केन्द्रमा सडक संजाल जोडिनु आवश्यक छ । यसका लागि स्थानीय पूर्वाधार निर्माणमा ठूलो मात्रामा लगानी गरी योजनाबद्ध ढंगले कार्य गर्नु आवश्यक छ । नगरवासीको प्रत्यक्ष सहभागिताबाट विकास कार्यक्रमको छनौट एवम् संचालन गरी त्यसबाट प्राप्त उपलब्धिबाट आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण गर्ने अवस्था सृजना गर्न साधन स्रोत र प्रयत्नको संयोजित प्रबन्ध गर्नु पनि उत्तिकै आवश्यक देखिन्छ । यस सन्दर्भमा निम्न नीतिहरु लिइनेछ ।

१. नगरपालिकाको प्रशासनिक भवनको निर्माण कार्यलाई सम्पन्न गरी आगामी आ.व. देखि नयाँ भवनबाट सेवा संचालन गरिनेछ ।
२. योजना निर्माणमा प्रयोग हुने सामग्री त्यसमा संलग्न हुने जनशक्तिको गुणस्तर सुनिश्चित गरी पूर्वाधार निर्माणको समग्र गुणस्तर पक्षमा सुधार गरिने छ ।
३. वाह्रै महिना चल्ने खालको सडक संजाल सबै वडामा ५ वर्ष भित्र स्थायीरूपमा पुर्‍याईने गरी कार्यक्रम अगाडि बढाईने छ ।
४. नगरपालिकामा निर्माण भईसकेका सडकहरुको विवरण अद्यावधिक गरी तुलनात्मक रूपमा बढी चल्तीका सडकहरुको मर्मत संभार तथा स्तरीकरण कार्य सडक बोर्ड नेपालबाट प्राप्त हुने अनुदान र नगरपालिका अन्तर्गतको मर्मत संभार विशेष कोषबाट गरिने छ ।
५. नगरक्षेत्रभित्र निर्माण भई संचालनमा आएका पुलहरुको संरक्षण र नियमित मर्मत सम्भारको व्यवस्था मिलाईने छ ।
६. नगरपालिकामा संचालन हुने सानातिना योजना भन्दा जनतालाई प्रत्यक्ष अनुभूति दिन सक्ने गुणस्तरिय ठूला र दिगो पूर्वाधारको विकासमा विशेष जोड दिने नीति तय गरिने छ ।
७. बसपार्क निर्माण गर्ने प्रकृया अगाडि बढाईने छ ।
८. नगरपालिकाले योजना तयार गर्दा टुक्रे र साना योजनालाई भन्दा ठूला योजनालाई प्राथमिकता दिने नीति लिईने छ ।
९. नगर भित्र सवारी चापलाई मध्यनजर राखी साइकल सिटीको अवधारणा अनुरूप नगरको कोर एरियामा साइकल मार्ग (Cycle Track) बनाईने छ ।

१०. वि.पि.चोक - हाङ्गबजार-माडिवास भोर्लेनी खडक खण्ड पर्ने माडिवास खोला, लामा खोला लगायतका खोलाहरुमा पक्की पुल तथा सडक निर्माण, त्रियुगा ज्यामिरे खोलामा पक्की पुल निर्माण, त्रियुगा खोला देवधार हडीया जोड्ने पक्की पुल, बेल्टार बजारको उत्तरी बसपार्क निर्माण, औद्योगिकग्राम स्थापना, अन्तर पालिका र अन्तर जिल्ला जोड्ने सडकहरुको कालो पत्रे निर्माण लगायतका कार्यहरु नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकार सँगको साभेदारीमा निर्माण गरिनेछ ।
११. नगरपालिकामा रोजगारीको अवस्था सृजना गर्नको लागि स्थानीय श्रमको उच्चतम प्रयोग हुने गरि ठूला मेसिनरीहरुको प्रयोगमा हतोत्साहीत गर्दै लगिनेछ ।
१२. नगर स्तरीय पुर्वाधार योजनामा प्रत्येक वडामा कम्तिमा रु ३० लाख बजेट विनियोजन गरी विभिन्न पुर्वाधारका योजनाहरु संचालन गरिनेछ ।
१३. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई नगरपालिकाको समेत आर्थिक/योजना साभेदारीमा प्रभावकारी रुपमा निरन्तरता दिइनेछ ।
१४. चालु तथा सम्पन्न हुन बाँकि पुर्वाधार विकासका आयोजनालाई प्राथमिकता दिई सम्पन्न गरिनेछ ।
१५. ठूला आयोजनाहरु संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साभेदारीमा संचालन गरिनेछ ।
१६. नगर क्षेत्रमा विद्युतिकरण र काठका पुल विस्तापन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

सूचना तथा सञ्चार सम्बन्धी नीति :

नेपालको संविधानमा प्रदत्त मौलिक हककोरुपमा रहेको सूचनाको संरक्षण र सम्वर्धन गर्दै आम संचारलाई स्वच्छ, सक्षम, निशपक्ष, मर्यादित, जिम्मेवार र व्यवसायिक बनाउन आवश्यक पर्ने राज्यको नीति हुने संवैधानिक व्यवस्था रहेको छ । यस सन्दर्भमा चौदण्डीगढी नगरपालिको तर्फबाट यस क्षेत्रमा निम्न नीतिहरु लिइनेछ ।

१. ल्याण्ड लाइन टेलिफोन तथा नेटको सुविधा पुग्न बाँकी वडा केन्द्रसम्म ल्याण्ड लाइन टेलिफोन तथा नेटको लाइन विस्तार गर्न पहल गरिने छ ।
२. नेपालको संविधानको धारा २७ र सूचना सम्बन्धी ऐन २०६४ अनुसार नागरिकहरुलाई सूचनाको हक सम्बन्धी व्यवस्था भएको र सार्वजनिक निकायहरुले त्रैमासिकरुपमा स्वतः प्रकाशन गरी नगरपालिकाको वेवसाईटमा राख्ने परिपाटीलाई अझ व्यवस्थित तगर्न सूचना शाखा स्थापना गरी नागरिकहरुको सूचना सम्बन्धी हक सुनिश्चित गरिनेछ । साथै व्यक्तिगत घटना दर्ता र सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी लक्षित वर्गको पहुँचमा पुऱ्याउनको लागि निरन्तररुपमा रेडियो मार्फत प्रशारण गरिने व्यवस्था मिलाईनेछ । सूचना, शिक्षा तथा संचारको माध्यमबाट नागरिकहरुको सशक्तीकरण तथा स्थानीय सुशासन प्रवर्धन र अत्यावश्यक क्षेत्रमा सामाजिक परिचालन गरिने छ ।
३. नगरपालिकाका कामकारवाही सम्बन्धी सूचनामा नागरिकको पहुँच बढाउने, पत्रकार भेटघाट कार्यक्रम मार्फत नगरका गतिविधि समय समयमा सार्वजनिक गरिने छ ।
४. पत्रकारहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक कार्यक्रम ल्याईने छ ।
५. स्थानीय संचार माध्यमहरुलाई समानुपातिक रुपमा सूचना तथा विज्ञानपन उपलब्ध गराउने नीति लिईने छ ।
६. नगरवासीलाई पढ्ने बानीको विकास गर्न नगरपालिकामा एक स्तरीय पुस्तकालय संचालन गरिने छ र पुस्तकालयको स्थापना वडा कार्यालयहरुमा पनि विस्तार गर्दै लगिने छ ।
७. स्थानीय स्तरमा रहेका एफ.एम. रेडियो र छापा माध्यमबाट नागरिक सरोकारका विभिन्न सूचना तथा जानकारीहरुलाई सम्प्रेषण गरिनेछ ।

८. नगरपालिका भित्र संचालित सामूदायिक विद्यालयहरूको सम्पूर्ण क्रियाकलापहरूलाई डिजिटलाईज गारि सम्पूर्ण शैक्षिक गतिविधिहरूलाई व्यवस्थापन गर्ने ।
९. नगरपालिका, नगर सभा र नगर कार्यपालिकाका निर्णय तथा नगरपालिकासँग सरोकार राख्ने विषयमा नगरपालिकाका प्रवक्ता मार्फत आवश्यक जानकारी प्रदान गरिनेछ ।

सूचना प्रविधि सम्बन्धी नीति :

सूचना प्रविधिको विकासले मूलकको शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि पर्यटन, व्यापार लगायतका आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रको दिगो र तीव्र विकास गर्ने अवसर प्रदान गर्दछ । सार्वजनिक सेवाहरूको प्रवाहमा प्रभावकारीता हासिल गरी सेवाग्राहीहरूको पहुँचलाई सहज तुल्याई सुशासन कायम गर्न सूचना प्रविधिको उपयोगलाई बढाउन आवश्यक छ । सूचना प्रविधिको उच्चतम उपयोग मार्फत ज्ञानमा आधारित समाजको विकास गर्न तर्फ हाम्रो सोच केन्द्रीत हुनु पर्ने देखि यस क्षेत्रमा निम्न नीतिहरू लिइनेछ ।

१. सूचना प्रविधिको माध्यमबाट सेवा प्रवाह र सुशासनमा टेवा पुऱ्याईने छ ।
२. समुदायसँगको सहकार्यमा ग्रामीण स्तरमा सूचना प्रविधि पूर्वाधार विकास गरिने छ ।
३. सूचना प्रविधि प्रणालीको गुणस्तरमा अभिवृद्धि गरिने छ ।
४. सूचनाको हकको प्रयोग नगरवासीमा सूचना प्रविधिको माध्यमबाट उपलब्ध गराईने छ ।
५. इन्टरनेट सेवा विस्तारको लागि आवश्यक योजना ल्याईने छ ।
६. व्यक्तिगत घटना दर्ता र सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत भत्ता पाउने लाभग्राहीहरूको अभिलेख व्यवस्थापनको अनलाईन माध्यमबाट गरिने छ ।
७. नगरपालिकाले सम्पादन गर्ने आर्थिक एवम् अन्य गतिविधिलाई अनिवार्यरूपमा नगरपालिकाको website मा राखिने छ ।
८. सेवा प्रवाहलाई क्रमशः सूचना प्रविधीमा आधारित बनाउँदै लगिनेछ ।

स्थानीय स्वायत्त शासन सम्बन्धी नीति :

नेपालको संविधानले राज्य शक्तिको प्रयोग संघ, प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहको संरचनाबाट हुने व्यवस्था गरी छुट्टा छुट्टै एवम् साभ्ता अधिकारहरू निर्धारण गरेको छ । यस्तो व्यवस्थाबाट सरकारलाई जनताको नजिक पुऱ्याई शक्ति र स्रोत माथि नागरिकको पहुँच स्थापित गर्ने र विकास तथा सेवा प्रवाहमा स्थानीय सहभागिता र स्वामित्व कायम हुने अवस्था सृजना भएको छ । यस सन्दर्भमा यस क्षेत्रका निम्न नीतिहरू लिइनेछ ।

१. बालमैत्री स्थानीय शासनको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
२. दिगो आर्थिक, सामाजिक विकास, वातावरणमैत्री स्थानीय पूर्वाधार तथा प्रभावकारी सेवा प्रवाहमा सीप विकास र आय आर्जनको अवस्थालाई विस्तार गर्दै गरिबी न्यूनिकरणमा टेवा पुऱ्याइने छ ।
३. कानूनी शिक्षा तथा सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
४. जलवायु परिवर्तन उत्थानशिल तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमहरूमा जनताको सहभागिता बढाई समन्वयात्मक रूपमा वातावरणीय मैत्री स्थानीय शासन प्रवर्धन गरिने छ ।
५. तथ्याङ्क प्रणाली तथा अभिलेखलाई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी व्यवस्थित गरिने छ ।
६. नगरपालिका भित्र संचालन हुने गैरसरकारी संस्थाका कार्यक्रमहरू नगरपालिकाको समन्वयमा संचालन हुने व्यवस्था मिलाईने छ ।

७. अनुगमनलाई योजना चक्रको चरणहरूको अभिन्न अङ्गकारूपमा विकास गरी नजितामूलक अनुमान प्रणालीको कार्यान्वयन गरिने छ ।
८. आयोजनाको सामाजिक परीक्षण/सार्वजनिक परीक्षण लगायतका सामाजिक उत्तरदायित्वका विधिहरूकोमाध्यमबाट स्थानीय तहको विकास प्रकृत्यालाई पारदर्शी तथा उत्तरदायी बनाईनेछ ।
९. स्थानीय योजना तथा विकास प्रकृत्यामा समुदायको सहभागिता अभिवृद्धि गर्न वडाहरूमा टोल विकास संस्था गठन, संचालन र सहयोगका कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०. समाजमा भएका र हुन सक्ने विवादलाई प्रारम्भिक चरणमै समाधानका लागि प्रत्येक वडामा मेलमिलाप केन्द्रको स्थापना र संचालन गरिनेछ ।
११. नगरक्षेत्रमा रहेका सार्वजनिक, पति, ऐलानी जग्गाहरू र ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्वका स्थलहरूको लगत अद्यावधिक गरी सोको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रबर्द्धनको व्यवस्था मिलाईने छ ।
१२. नगरभित्रका महत्वपूर्ण सडकहरूमा सोलार सडक बत्ति जडानगरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३. बजारको सडकमा जथाभावी निर्माण सामग्री राख्ने, अव्यवस्थित रूपमा फुटपाथमा सामान बेच्ने तथा जथाभावी फोहोरमैला फ्याक्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्न कानून अनुसार कडा कारबाहीको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
१४. नगरमा रहेका दश वटा वडा र स्थानमा सन्तुलित विकास अवधारणको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
१५. केन्द्र तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा स्वदेशका र विदेशका देशका नगरपालिकाहरू सँग मितेरी तथा भगिनी सम्बन्ध कायम गर्न पहल गरिनेछ ।
१६. नेपालको संविधान २०७२ को धारा २३२ (१) बमोजिम प्रदेश सरकार तथा संघ सरकारसँग समन्वय, सहकार्य र सहअस्तित्वका आधारमा सम्बन्ध अगाडि बढाइनेछ । साथै अन्तरपालिका समन्वय तथा सहकार्य र जिल्ला समन्वय समितिसँगको समन्वय र सहकार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१७. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ, र गै.स.स.हरूको कामको नियमित अनुगमन र नियमन गरिनेछ ।

सुशासन सम्बन्धी नीति :

संविधानले व्यवस्था गरेअनुरूप जनताले पाउने सेवा सुविधा सरल र निःशुल्करूपमा उपलब्ध गराउनु सरकारको दायित्व हुन आउँछ । त्यसैले नगर प्रशासनलाई स्वच्छ, निःशुल्क, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त, जनउत्तरदायी र सहभागिता मूलक बनाउदै राज्यबाट प्राप्त हुने सेवा सुविधामा जनताको समान र सहज पहुँच सुनिश्चित गरी सुशासनको व्यवस्था गर्नु आजको खाचो हो । यस सन्दर्भमा यस क्षेत्रका निम्न नीतिहरू लिइनेछ ।

१. नगर प्रशासनलाई जनताप्रति उत्तरदायी र सेवामूलक तथा स्वच्छ, परिमाणमूखि, जवाफदेही र पारदर्शी बनाई सार्वजनिक सेवा प्रवाह र विकास प्रकृत्यालाई प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।
२. चौमासिक रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई, वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटको वार्षिक प्रगति समिक्षा गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३. जनगुनासोलाई प्रत्यक्षरूपमा अनभूति गर्ने गरी व्यवस्थापन गरिने छ ।
४. सार्वजनिक सरोकारका विषयका सूचनामा नागरिकको पहुँच अभिवृद्धि गरिने छ ।
५. कर्मचारीलाई सक्षम र प्रतिस्पर्धि बनाउन समयानुकूल क्षमता अभिवृद्धि गर्दै लगिनेछ ।

६. भ्रष्टाचारजन्य कार्यको शून्य सहनसिलताको नीति मार्फत सुशासन प्रवर्धन गरिने छ ।
७. उपभोक्ता समिति र तिनका क्रियाकलापमा पारदर्शिता कायम गरिने छ ।
८. जनप्रतिनिधि, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुको दक्षता र क्षमता अभिवृद्धिका लागि समय सापेक्षरूपमा तालिम र अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाइने छ ।
९. सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन जिम्मेवार कर्मचारी कर्मचारी बीच तथा कर्मचारी र पदाधिकारी बीच कार्यसम्पादन करार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०. न्यायिक समिति र महिला जन प्रतिनिधिहरुको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
११. नगरपालिकामा रहेका गैरसरकारी संस्थाहरुको व्यवस्थापन एवं सहकार्य गर्नका लागि नगरपालिकामा NGO Help Desk को व्यवस्था गरी कार्य संचालन गरिने छ ।
१२. नगर भित्र रहेका सबै सुरक्षा निकायहरुलाई चुस्त दुरुस्त राखी नगरवासीलाई सुरक्षाको अनुभूती दिलाउनका लागि विशेष कार्यक्रमको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१३. नगर प्रहरीलाई क्षमता विकास सहित थप सुदृढ गरी प्रभावकारी परिचालन गरिनेछ ।
१४. बजार अनुगमन र नियमनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५. भूमिहिन दलित, भूमिहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीको समस्या व्यवस्थापनका लागि स्थानीय लगत संकलन इकाईको प्रभावकारी परिचालन गरी कार्यान्वयन गर्न पहल गरिनेछ ।
१६. कर्मचारीलाई सक्षम, प्रतिस्पर्धि, जिम्मेवार, कर्तव्यनष्ठि र उत्तरदायी बनाई आचारणमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन क्षमता विकास तालिम तथा दण्ड र पुरस्कारको उचित र प्रभावकारी व्यवस्था गरिनेछ ।
१७. सेवा प्रवाह र विकासलाई प्रभावकारी बनाउन सेवाग्राहीको पृष्ठपोषण लिने पद्धतिलाई संस्थागत गर्दै प्रविधिमैत्री बनाउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१८. नगरपालिकाको कार्यालयबाट सेवा प्राप्त गर्न अशक्त, वृद्धवृद्धा, विपन्न नगरवासी तथा भौगोलिक विकटता जस्ता विविध कारणबाट कठिनाई भोगिरहेका सेवाग्राहीहरुलाई लक्षित गरी घुम्ती सेवाको प्रवर्द्धन मिलाइनेछ ।
१९. यस नगरपालिकाका मातहातमा रहेका सम्पूर्ण कार्यालयका कर्मचारीहरुको हाजिरी रजिष्टरलाई परिवर्तन गरी डिजिटल हाजिरी प्रभावकारी व्यवस्था गरी लागु गरिनेछ ।
२०. मुलुकमा उपलब्ध स्रोत साधनहरुमा लक्षित वर्गको समानुपातिक पहुँच बढाईदै लगिने छ ।
२१. नगरपालिका भित्रका मुख्य चोकहरु तथा सुरक्षा संवेदनशील क्षेत्रहरुमा इलाका प्रहरी कार्यालयको सहकार्य गरी सीसी क्यामेरा जडान गर्ने कार्यलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी निरन्तरता दिइनेछ ।

वित्तिय सुशासन सम्बन्धी नीति :

प्रभावकारी वित्तिय व्यवस्थापन मार्फत सार्वजनिक स्रोतको पक्ष एवम् सर्वोत्तम परिचालन, त्यसको लेखाङ्कन, प्रतिवेदन तथा लेखापरीक्षण मार्फत वित्तिय व्यवस्थापनमा पारदर्शिता र जवाफदेहीता अभिवृद्धि गरी भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सदाचार प्रवर्धन गर्दै जनसाधारणलाई वित्तिय सुशासनको प्रत्याभूति दिनु नगरपालिकाको दायित्व हुन आउँछ । सार्वजनिक खर्चको पारदर्शिता अभिवृद्धि गर्न सरकारी निकायका कार्यक्रम तथा खर्चलाई सार्वजनिकीकरण गर्ने पद्धतिको विकास गर्नु पनि उत्तिकै जरुरी छ । यस सन्दर्भमा निम्न नीतिहरु लिइनेछ ।

१. सार्वजनिक आय-व्यय र खरिदलाई प्रभावकारी, व्यवस्थित र पादर्शी बनाउँदै लगिनेछ ।

२. आन्तरिक नियन्त्रण र लेखा परीक्षणलाई विश्वसनीय एवं प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।
३. विकास आयोजनाहरूको ठेक्का पट्टा समयमै गर्ने शुरुवात गरिने छ ।
४. आर्थिक वर्षको अन्तिम ३ महिनामा वार्षिक कार्यक्रम संशोधन गर्ने पद्धतिमा रोक लगाईने छ ।
५. वेरुजुलाई नियन्त्रण गर्न आन्तरिक लेखा परीक्षणलाई सूचना प्रविधिमा आधारित बनाउनुका साथै लेखा उत्तरदायी अधिकारीलाई बढी जिम्मेवारी बनाईने छ ।
६. पेशकी र वेरुजुलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
७. वित्तीय अनुशासन कायम गर्दा मितव्ययिता र गुणस्तरलाई उच्च प्राथमिकता दिईने छ ।
८. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सम्बन्धी कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वय गरिने छ ।
९. नगरपालिकाको आर्थिक कारोबारहरूको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारीता तथा औचित्यताको आधारमा नियमित रूपमा आन्तरिक लेखापरिक्षण गरी चौमासिक तथा वार्षिक रूपमा आन्तरिक लेखापरिक्षण प्रतिवेदन पेश गरिनेछ ।

विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति :

यो नगरपालिका पनि विपद्को उच्च जोखिममा रहेकोले विपद्का कारण वर्षेनी धनजनको ठूलो क्षति हुने गरेको छ । मुख्यत यस नगरपालिकामा बाढी, पहिरो हावाहुरी, चट्याङ, आगलागी, खडेरी, सर्पदंश, महामारी, भूकम्प जस्ता जोखिम उच्चरूपमा रहेका छन् । विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्न, खोज उद्धार र तत्काल राहत कार्यलाई व्यवस्थित गर्न र विकास संरचना सुरक्षित गर्न विकासका सबै प्रकृत्यामा विपद् व्यवस्थापनलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाई विषयगत एवं क्षेत्रगत रूपमा लागु गरी दिगो र सुरक्षित विकासको अवस्था सुनिश्चित गर्नु जरुरी देखिएको छ । यस सन्दर्भमा निम्न नीतिहरू लिइनेछ ।

१. नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति र वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई थप प्रभावकारी गराइनेछ ।
२. नगर क्षेत्रभित्र भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माण गर्दा वातावरणीय तथा प्राकृतिक स्रोतहरूमा पर्न सक्ने प्रभावलाई पहिचान गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
३. नगरक्षेत्रमा विपद् आपतकालिन केन्द्रको स्थापना गरी विपद्को लागि अत्यावश्यक सामग्री भण्डारण गरिने छ ।
४. विपद् व्यवस्थापनमा पूर्व तयारी लगायतका पूर्वाधार विकास गरिने छ ।
५. विपद्को समयमा नगरबासीलाई उच्चतम सहभागी गराउने गरी कार्यक्रम तय गरिने छ ।
६. कुनै पनि प्रकारको विपद् आईपरेमा नगरपालिकाले उच्चतम प्राथमिकता दिई प्रतिकार्य तथा पुर्नस्थापनका लागि आवश्यक क्रियाकलापहरू संचालन गर्ने छ ।
७. विपद्बाट घरबार विहिन नागरिकहरूको पुनर्वास र स्तरोन्नतीको लागि नगरपालिकाबाट गरिने आर्थिक सहयोगलाई निरन्तरता दिइने छ ।

भवन तथा सहरी विकास सम्बन्धी नीति :

निजी क्षेत्र समेतको सकृयातामा सबैका लागि क्षमता अनुसारको सुरक्षित आवासको व्यवस्था गर्न किफायती, वातावरण मैत्री तथा भूकम्पबाट जोखिममुक्त सार्वजनिक तथा निजी भवनहरू निर्माण तथा विकास गर्नु आवश्यक रहेको छ । सुरक्षित बस्ती विकास लागि जग्गा प्राप्त गर्न तथा जोखिम रहेका बस्ती स्थानन्तरण गर्नु, स्थानीय निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तरमा सुधार ल्याउनु, राष्ट्रिय भवन संहिताको पालन

गरी सबै सिस्मिका भवन सुरक्षित तवरले निर्माण गर्नु, सिकर्मी, डकर्मी लगायतलाई तालिम उपलब्ध गराउनु चुनौति रहेका छन् । यस सन्दर्भमा निम्न नीति लिइनेछ ।

१. नगरको मुख्य बजार लगायत अन्य सम्भावित बजार क्षेत्रहरूमा निर्माण गरिने भवनहरूलाई भवन मापदण्ड अनुरूप निर्माण गर्ने गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. नगरक्षेत्रमा निर्माण गरिने भवनहरूलाई भवन मापदण्ड अनुरूप निर्माण गरी सोको आधारमा निर्माण गर्ने व्यवस्था गर्नको लागि हाल कार्यान्वयनमा आएको भवन निर्माण सम्बन्धी विनियम, २०७१ (संशोधित तथा परिमार्जित २०७४) को कार्यान्वयनमा निरन्तरता दिइनेछ ।
३. भवन निर्माण सम्बन्धी विनियम, २०७१ (संशोधित तथा परिमार्जित २०७४) लागु हुनु अघि निर्माण भईसकेका भवनहरूको हकमा भवन सवलीकरण र अभिलेखिकरण कार्य संचालन गरी सुरक्षित भवन निर्माण अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. नगरक्षेत्रमा रहेका सडकहरूको मापदण्ड कायम गर्ने, सडकमा परेका जग्गाको लगत कट्टा गर्ने कार्यको थालनी सम्बन्धित कार्यालयको सहकार्यमा गरिने छ ।
५. चौदण्डीगढी नगरपालिका क्षेत्रमा लाग्ने हाट बजारको उचित व्यवस्थापन गरिने छ ।

आयआर्जन तथा रोजगारी सम्बन्धी नीति :

नगर क्षेत्रको समग्र विकास र समृद्धिका लागि नागरिकको आयआर्जन तथा रोजगारी महत्वपूर्ण आधार भएको र अबको कार्यभार आर्थिक विकास र आर्थिक क्रान्ति नै भएकाले नगर क्षेत्र भित्रको आयआर्जन र रोजगारी प्रवर्द्धनका लागि निम्न नीति लिइनेछ ।

१. गरिवी निवारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । यसबाट नगरपालिकाका विपन्न नागरिकहरूलाई विभिन्न किसिमको सीपमूलक तालिम प्रदान गरी लघु उद्यमी बन्न प्रोत्साहन गर्दै नागरिकको आर्थिक अवस्थामा सुधार गरी समृद्धि नगर निर्माण गर्न नीति लिइनेछ ।
२. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केकाहरूका व्यक्तीहरूको सीप, ज्ञान र क्षमताको पूर्ण उपयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
३. चौदण्डीगढी नगरपालिका भित्र रोजगारीको क्षेत्र पहिचान गर्ने, नक्साडकन गर्ने, रोजगारदाताको माग बमोजिमको श्रमिक उपलब्ध गराउन सहजीकरण गर्ने तथा अन्य रोजगार मूलक सेवा उपलब्ध गराउनका लागि रोजगार सेवा केन्द्रलाई आगामी आ.व. देखि थप सुदृढ गरिने छ ।
४. यस नगरमा अवसरको खोजीमा रहेका बेरोजगार युवा तथा काभिड -१९ माहामारीका कारणले बेरोजगार भएका युवाहरूलाई स्वावलम्बी, आत्मनिर्भर बनाउन विभिन्न किसिमका सीपमूलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ । पूँजी अभावमा व्यवसाय संचालन गर्न नसकी बेरोजगार रहेका केही युवाहरूलाई व्यवसायीक योजनाको आधारमा सहूलियत पूर्ण कर्जाको व्यवस्थाका लागि सहजिकरण गरिने छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

आगामी आ.ब. २०७८/०७९ को बजेट आय अनुमान निम्नानुसार रहेको छ ।

१. आय अनुमान

आ.ब.२०७८/०७९ को अनुमानित आय विवरण		
क्र.स	विवरण	रकम
१	आन्तरिक आय अनुमान	१,८९,७५,०००
२	संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान	
३	संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित शसर्त अनुदान	३१,९३,००,०००
४	संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित विशेष अनुदान	१,२५,००,०००
५	संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित समपुरक अनुदान	०
६	संघीय सरकार समानीकरण अनुदान	१५,०६,००,०००
७	संघीय सरकार राजश्व बाँडफाँड मुअकर	५,७२,८१,०००
८	संघीय सरकार राजश्व बाँडफाँड अन्त शुल्क	५,७२,८१,०००
९	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान	
१०	प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित शसर्त अनुदान	०
११	प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित विशेष अनुदान	०
१२	प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित समपुरक अनुदान	०
१३	प्रदेश सरकार समानीकरण अनुदान	८७,६९,०००
१४	प्रदेश सरकार सवारी साधन कर	१,६७,१३,६४०
१५	स्थानीय राजश्व बाँडफाँड	
१६	प्राकृतिक श्रोतको राजश्व बाँडफाँड नदिजन्य पदार्थ उत्खनन वापत	१,६०,००,०००
१७	घरजग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क बाँडफाँड	१,००,००,०००
	जम्मा	६६,७४,१९,६४०

२. चालु खर्च

अनुमानित व्यय विवरण चालु			
सि.नं.	विवरण		रकम
१	शसर्त अनुदान		
२	चालु खर्च	१२३,५२०,०००	
१	पारिश्रमिक कर्मचारी	२११११	१,७५,००,०००
२	पदाधिकारी पारिश्रमिक सेवासुविधा	२१११२	९५,००,०००
३	पोशाक कर्मचारी	२११२१	२०,००,०००
४	औषधी उपचार खर्च	२११२३	५,००,०००
५	महंगी भत्ता	२११३२	२०,००,०००
६	कर्मचारीको बैठक भत्ता	२११३४	१०,००,०००
७	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	२११३५	१,००,०००

८	अन्य भत्ता	२११३९	८,००,०००
९	पदाधिकारी बैठक भत्ता	२११४१	७,२०,०००
१०	पदाधिकारी अध्ययन अवलोकन तथा भ्रमण क्षमता विकास	२११४२	१०,००,०००
११	पदाधिकारी सामाजिक सुरक्षा	२११४९	१०,००,०००
१२	कर्मचारी कल्याण कोष	२१२१४	५,००,०००
१३	पानी तथा बिजुली	२२१११	१०,००,०००
१४	संचार महसुल	२२११२	८,००,०००
१५	सार्वजनिक उपयोगिताको सेवा खर्च	२२११३	४,००,०००
१६	इन्धन कर्मचारी पदाधिकारी र सबै	२२२११	५०,००,०००
१७	सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	२५,००,०००
१८	बिमा तथा नवीकरण खर्च	२२२१४	५,००,०००
१९	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	२२२२१	१५,००,०००
२०	निर्मित सार्वजनिक पुर्वाधार को मर्मत सम्भार खर्च	२२२३१	१०,००,०००
२१	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	२२३११	६०,००,०००
२२	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	२२३१३	५,००,०००
२३	इन्धन - अन्य प्रयोजन	२२३१४	१०,००,०००
२४	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	२२३१५	२०,००,०००
२५	सेवा र परामर्श खर्च	२२४११	२०,००,०००
२६	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	२२४१२	१५,००,०००
२७	करार सेवा शुल्क	२२४१३	५,००,००,०००
२८	कर्मचारी तालिम खर्च	२२५११	८,००,०००
२९	कार्यक्रम खर्च	२२५२२	२०,००,०००
३०	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	२२६११	१५,००,०००
३१	दैनिक भ्रमण। सरुवा भ्रमण खर्च		१०,००,०००
३२	विविध खर्च	२२७११	२०,००,०००
३३	सभा सञ्चालन खर्च	२२७२१	३,००,०००
३४	घर भाडा	२८१४२	१०,००,०००
३५	सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	२८१४३	१०,००,०००
३६	सामि परियोजना संचालन		५,००,०००
३७	यू.एन.एफ.पि.ए. द्वारा संचालित स्वास्थ्य कार्यक्रम सपोर्ट		११,००,०००
			१,२३,५,२०,०००
	पुजीगत		

३६	फर्निचर तथा फिक्चर	३१११५	६०,००,०००
३७	प्रशासनिक भवनमा लिफ्ट सिस्टम जडान		४०,००,०००
३८	मेशिनरी तथा औजार	३११२२	४,०००,०००
३९	ट्याक्टर खरिद		२०,००,०००
४०	मोटरसाईकल खरिद		१०,००,०००
			१,७०,००,०००
	चालु		१४,०५,२०,०००

३. व्यअनुमान तथा अपुग बजेट

सि.नं.	अनुमानित व्यय विवरण शीर्षक	बजेट
१	सशर्त अनुदान	३१,९३,००,०००
२	विशेष अनुदान	१,२५,००,०००
३	चालु खर्च	१४,०५,२०,०००
४	वडाहरुको लागि प्रति वडा ५० लाख	५,००,००,०००
५	समपुरक कोष	३,५०,००,०००
६	नगरस्तरीय योजना प्रति वडा ३० लाख	३,००,००,०००
७	विपद व्यवस्थापन, मर्मत संभार, भैपरी तथा कोरोना संक्रमण रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचार	१,५०,००,०००
८	शिक्षा	३,३०,००,०००
९	स्वास्थ्य	१,३०,००,०००
१०	पशुपंक्षी विकास	६५,००,०००
११	कृषि	१,००,००,०००
१२	खेलकुद	६०,००,०००
१३	लक्षित कार्यक्रम	६०,००,०००
१४	जनतासँग उपमेयर	१,००,००,०००
१५	धर्म, संस्कार, संकृति, कला, साहित्य, सूचना संचार प्रवर्द्धन	५०,००,०००
१६	स्वरोजगार तथा लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	६०,००,०००
१७	न.पा. भवन घेरावेरा तथा व्यवस्थापन	५०,००,०००

१८	नगर क्षेत्र भरी विद्युत सुधार विस्तार तथा काठको पोल विस्थापन	१,००,००,०००
१९	आ.ब. २०७७/०७८ मा सिर्जित दायित्व भुक्तानी अनुमान	५,००,००,०००
२०	न्यायिक समिति सुधार तथा व्यवस्थापन	१६,००,०००
२१	सहकारी विकास तथा प्रवर्द्धन	१९,३०,०००
२२	राजश्व सुधार तथा व्यवस्थापन	१५,००,०००
२३	महिला तथा बालबालिका सम्बन्धी कार्यक्रम	२४,००,०००
२४	योजना प्रकृया सुदृढीकरण	६,००,०००
२५	प्रशासन तथा सेवा प्रवाह	७,००,०००
२६	सामी परियोजना साभेदारी	१०,००,०००
२७	सि.एम.सि. नेपाल साभेदारी	६,४५,०००
२८	भूमि सम्बन्धी लगत संकलन इकाई संचालन तथा व्यवस्थापन	१०,००,०००
२९	सुशासन तथा संस्थागत विकास	२०,००,०००
३०	नगर प्रहरी संचालन व्यवस्थापन	१०,००,०००
	जम्मा प्रस्तावित खर्च	७४,७१,९५,०००
	जम्मा	७४,७१,९५,०००
	श्रोतमा भएको आम्दानी	६६,७४,१९,६४०
	नपुग रकम	१०,९७,७५,३६०

अन्तमा, विश्व समृद्धिको महायात्रालाई नै चुनौती दिईरहेको कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) को महामारीबाट छिट्टै नै मुक्ति पाउन सकियोस् भन्दै प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रममा अमूल्य सल्लाह, सुझाव, प्रतिक्रिया र परिमार्जनसहित स्वीकृत गरियोस, स्वीकृत हुने नीति कार्यक्रम बमोजिम नगरपालिकाको आय अनुमानको सीमा भित्र रहने गरी नगरस्तरिय तथा वडा स्तरिय बजेट बाँडफाँड स्वीकृती पश्चात यो नीति कार्यक्रम र बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, आम जनता, राजनीतिक दल, संचार क्षेत्र, सम्पूर्ण कर्मचारीहरू तथा सरोकारवाला सबैबाट पूर्ण सहयोग पुग्ने विश्वास लिएकी छु ।

धन्यवाद,
रिता कुमारी चौधरी
नगर उप-प्रमुख